

Dr hab. Hanna G. Adamkiewicz, prof. PG
Katedra Nauk Ekonomicznych
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Politechnika Gdańska

R E C E N Z J A

dorobku naukowego i dydaktyczno-organizacyjnego
Pani dr Barbary Fury,
zatrudnionej w Instytucie Ekonomii i Finansów Kolegium Nauk Społecznych
Uniwersytetu Rzeszowskiego,
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
nauk ekonomicznych
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse

1. Uwagi wstępne

Dokumentację, która jest przedmiotem recenzji, w tym informację o powołaniu mnie na Recenzenta, otrzymałam od Przewodniczącej Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dr hab. Jolanty Szolno-Koguc, prof. UMCS (uchwała Nr 3/05/2021 z dnia 20 maja 2021 roku). Dokumentacja obejmuje:

1. monografię naukową „*Wpływ inicjatyw środowiskowych na konkurencyjność przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce*”, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2020, wskazaną przez Autorkę za znaczny wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse;
2. wniosek Habilitantki o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse,
3. autoreferat Habilitantki,
4. szczegółowy wykaz dorobku naukowo-badawczego,
5. informacje o osiągnięciach dydaktycznych,
6. informacje o współpracy naukowej, w tym międzynarodowej, oraz o popularyzacji nauki,
7. płytę CD z elektroniczną wersją wymaganych dokumentów.

Dokumentacja wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego jest przygotowana starannie, rzetelnie pod względem merytorycznym, jak i formalnym. Ułatwia to poznanie dorobku publikacyjnego i innych osiągnięć Habilitantki, i na sformułowanie następujących, wstępnych konkluzji:

1. z punktu widzenia naukowego: trzy wyraźnie określone, uzupełniające się nurty badawcze;
2. z perspektywy działalności organizacyjnej: wyróżniająca aktywność w zakresie inicjatyw i wydarzeń, w których Habilitantka brała czynny udział (przygotowania licznych konferencji naukowych i spotkań, w tym zagranicznych) oraz działalność w wielu komisjach na rodzimym wydziale UMCS;
3. w aspekcie osiągnięć dydaktycznych: aktywność wykładowa na uczelniach zagranicznych oraz wysokie oceny prowadzonych zajęć, zarówno przez studentów, jak i przełożonych.

Podstawą niniejszej recenzji dorobku naukowego i oceny działalności dydaktyczno–organizacyjnej Pani dr Barbary Fury są wymagania określone w następujących, obowiązujących regulacjach formalno-prawnych:

- artykuł 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym (tekst jednolity Dz.U. 2017, poz. 1789);
- artykuł 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku, Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, po. 1669);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 2011, nr 196, poz. 1165);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 września 2016 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. 2016, poz. 1586);
- dokumenty Kandydatki określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku, dostarczone przez Prorektora ds. Nauki.

2. Informacje o Habilitantce

Pani dr Barbara Fura (dalej Autorka, Habilitantka) od 2003 roku jest pracownikiem naukowo–dydaktycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego, od 2 września 2019 roku zatrudnionym na stanowisku adiunkta w grupie pracowników badawczo–dydaktycznych w Katedrze Metod Ilościowych i Informatyki Gospodarczej Instytutu Ekonomii i Finansów Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Habilitantka ukończyła studia magisterskie 2005 roku na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Rzeszowskiego (dwa tytuły zawodowe na kierunku: *matematyka w zakresie nauczania matematyki oraz zastosowań matematyki w finansach i bankowości*).

W 2010 roku na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Marii Curie– Skłodowskiej w Lublinie obroniła rozprawę doktorską: „*Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w przedsiębiorstwach województwa podkarpackiego*”, na podstawie której uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii. Rozprawa doktorska została wyróżniona. Promotorem rozprawy była Pani prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek. Osiągnięcie to było zwieńczeniem ukończenia czteroletnich studiów doktoranckich w zakresie: *Ekonomia* na wspomnianej uczelni.

Pani dr Barbara Fura uzyskała stopień doktora w ciągu pięciu lat od skończenia studiów. Świadczy to o dużej determinacji i zaangażowaniu w osiągnięcie tego celu. Podobnie oceniam dążenie do sprostania wymaganiom, które dotyczą wniosku awansowego na stopień doktora habilitowanego, mimo że od uzyskania poprzedniego szczebla naukowego upłynęło dziesięć lat.

W tym miejscu należy również zauważyć, że obszar badawczy pracy doktorskiej stanowił kanon i podstawę dalszych zainteresowań naukowych i publikacyjnych Habilitantki.

Z kolei, informacje o dotychczasowym zatrudnieniu wskazują, iż swoją aktywność zawodową związała z Uniwersytetem Rzeszowskim.

3. Ocena osiągnięć naukowych

Po uzyskaniu stopnia doktora na dorobek naukowo–badawczy dr Barbary Fury składa się pięćdziesiąt sześć publikacji. Wziąwszy pod uwagę treść wspomnianego Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2016 roku, dorobek ten w latach 2011–2020, czyli w rozpatrywanym w recenzji okresie, to następujące grupy publikacji:

- jedna samodzielna monografia, uznana przez Habilitantkę za istotne osiągnięcie naukowe,
- czternaście rozdziałów w monografiach,
- dwa rozdziały w wydawnictwach zbiorowych,
- pięć artykułów w czasopismach posiadających IF,
- trzydzieści trzy artykuły w czasopismach nieposiadających IF.

Zważając na to, że dorobek Habilitantki dotyczy dziesięciu lat, ocenić go należy jako dość znaczący pod względem ilościowym. Sumaryczna liczba zebranych w ocenianym okresie za publikacje naukowe punktów wynosi 763,5, w tym z uwzględnieniem współautorstwa – 500,8.

W działalności naukowej Habilitantki można wyróżnić następujące nurty badawcze ściśle związane z obszarami mieszczącymi się w dziedzinie nauk społecznych:

- zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno–gospodarczego w perspektywie regionalnej, krajowej i międzynarodowej,
- wpływ działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego na konkurencyjność przedsiębiorstw,
- determinanty jakości życia w zrównoważonym rozwoju społeczno–gospodarczym.

W badaniach odnoszących się do problematyki rozwoju zrównoważonego na podkreślenie zasługuje wielowątkowość rozważań (aspekty gospodarcze, społeczne i ekologiczne), które prowadzono zarówno w warstwie teoretycznej, jak i empirycznej. W tym nurcie badawczym powstały publikacje autorskie oraz zbiorowe, przy wiodącej roli habilitantki. Podkreślić należy rangę trzech ostatnich artykułów (lata: 2017, 2019,

2020), opublikowanych w wysoko punktowanych czasopismach, mające istotny poziom IF.

W nurcie badawczym, dotyczącym działań przedsiębiorstw na rzecz ochrony środowiska naturalnego w poprawie poziomu ich konkurencyjności, wyraźnie widoczny jest rozwój zainteresowań naukowych Habilitantki, czego zwieńczeniem jest monografia „*Wpływ inicjatyw środowiskowych na konkurencyjność przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce*” (2020), stanowiąca podstawę wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Barbary Fury. W omawianym nurcie badawczym powstało również kilka wartościowych publikacji w czasopiśmie wysoko punktowanych.

Trzeci nurt badawczy Habilitantki, na który należy zwrócić uwagę, wiąże się z czynnikami determinującymi poziom jakości życia, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego. Rozważania prezentowane w poszczególnych publikacjach dotyczą również ubóstwa i wykluczenia społecznego, dostępności zasobów pracy i kryzysu demograficznego oraz aktywności zawodowej pracowników.

Część artykułów naukowych (w dwóch pierwszych nurtach), zwłaszcza po roku 2016, Habilitantka opublikowała w języku angielski, co bez wątpienia umożliwia szybsze upowszechnianie się treści w nich zawartych.

Podjmując się próby oceny dorobku publikacyjnego na tym etapie recenzji, zasadne jest podkreślenie faktu, iż część z nich to opracowania, w których Pani dr Barbara Fura jest współautorem. Oczywiście, znaczna ich liczba to efekt pracy indywidualnej, jednak współautorstwo świadczy o umiejętności pracy zespołowej. To cenny walor Habilitantki.

Poza publikacjami, Habilitantka wykazała się dużą aktywnością, jeśli chodzi o udział w konferencjach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyła w ośmiu konferencjach krajowych, trzynastu konferencjach międzynarodowych i czterech konferencjach zagranicznych. W dwunastu wypadkach wystąpienia odbywały się w języku angielskim.

Pani Dr Barbara Fura uczestniczyła w projektach badawczych jako członek zespołu sześciu projektów, w tym grantu badawczego finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2012-2013 (kierownik projektu), zatytułowany: „Ocena wpływu systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001 na wyniki przedsiębiorstw województwa podkarpackiego”. Obecnie kontynuuje realizację indywidualnego projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum

Nauki w ramach konkursu „Sonata” (od 2017 roku), którego tytuł brzmi: „*Inicjatywy środowiskowe a czynniki konkurencyjności przedsiębiorstw*” Część z tych projektów, w tym wspomniane, wiązały się i wiążą z zainteresowaniami naukowymi i z problematyką, która stanowi główne osiągnięcie Habilitantki i Jej wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse. Za takowe Pani dr Barbara Fura wskazuje monografię własnego autorstwa „*Wpływ inicjatyw środowiskowych na konkurencyjność przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce*”.

Głównym celem badawczym, jaki został postawiony w monografii, było określenie zależności między inicjatywami środowiskowymi a czynnikami konkurencyjności przedsiębiorstw, z uwzględnieniem ich cech oraz poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego makroregionów Polski, jako miejsca lokalizacji przedsiębiorstw. Na podstawie rzetelnie przeprowadzonych studiów literaturowych dotyczących konkurencyjności przedsiębiorstw Autorka uznała kluczowe priorytety konkurencyjne (jakość, dostawa, elastyczność i koszty) za czynniki konkurencyjności przedsiębiorstw, precyzyjnie je definiując. W równie satysfakcjonujący sposób, przywołując liczne źródła, sformułowała autorską definicję *inicjatyw środowiskowych*”.

Habilitantka konsekwentnie rozwijała przyjętą hipotezę główną (za którą recenzent przyjmuje pierwszą z hipotez, oznaczoną przez Autorkę H1) i sformułowane hipotezy cząstkowe (oznaczone: H2, H3, H4). Praca stanowi opracowanie, które zostało zrealizowane z dużą dbałością o jednoznaczny przekaz merytorycznych treści. Za istotny walor monografii należy uznać także fakt, że dobór problemu badawczego i przedmiotu rozważań jest przemyślany i dobrze uzasadniony. Na wyróżnienie zasługuje również umiejętność doboru metod badawczych i ich wykorzystanie. W pracy w szerokim stopniu wykorzystano liczne metody ilościowe, które – w mojej ocenie – zostały dobrane poprawnie. Pani dr Barbara Fura wykazuje się również umiejętnością interpretacji otrzymanych wyników przeprowadzonych autorskich badań empirycznych, które zostały przedstawione w sposób nie budzący wątpliwości interpretacyjnych. Imponująca jest również bibliografia, w której pozycje literaturowe w istotnej części to źródła zagraniczne. Podkreślić należy również, że wiele przywoływanych publikacji to opracowania z ostatnich kilku lat. Świadczy to o wyróżniającej biegłości znajomości światowej literatury przedmiotu.

Światowe Forum Ekonomiczne (ang. *World Economic Forum* – WEF) w swoich corocznych raportach publikuje szczegółowe i sumaryczne wyniki poziomu

konkurencyjności międzynarodowej. Pomijając polemikę metodologiczną, można zauważyć, że dopiero w roku 2019 uwzględniono kwestie związane z ochroną środowiska naturalnego. Publikacji na temat wpływu jakichkolwiek czynników, które są związane z działalnością przedsiębiorstw świadcząca o ich działaniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego, na poziom konkurencyjności tych podmiotów, jest niewiele. Na pewno, monografia Habilitantki to publikacja, która wypełnia zauważone przez Nią luki badawcze, będąc dziełem oryginalnym o istotnym wkładzie w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse.

W latach 2011–2020 Pani dr Barbara Fura konsekwentnie dążyła do rozwoju naukowego. Zarówno publikacje, które w tym okresie powstały, jak i autorska monografia, są tego potwierdzeniem.

4. Ocena aktywności dydaktycznej i organizacyjnej, dorobku popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej dr Barbary Fury

Pani Dr Barbara Fura sprawdziła się nie tylko jako świetna badaczka, która wnikliwie analizuje podejmowane problemy naukowe oraz umiejętnie formułuje teoretyczne uogólnienia, ale także jest dobrym dydaktykiem. Dorobek dydaktyczny Habilitantki to zajęcia realizowane na pierwszym i drugim stopniu studiów, które są wysoko oceniane zarówno przez studentów, jak i przełożonych. Obejmują one przedmioty głównie o charakterze ilościowym (tj. matematyka finansowa, ekonomia matematyczna, metody badań ekonomicznych). Nadto, była promotorem dwunastu prac licencjackich i dwudziestu magisterskich. Prowadzi również zajęcia w języku angielskim dla studentów programu Erasmus.

Oceniając aktywność dydaktyczną, należy podkreślić zaangażowanie Pani dr Barbary Fury w ramach programów Erasmus i Erasmus+ (2012–2015) oraz uczestnictwa w ASCU Youth International Conference and Summer School (2014 i 2016). W ramach programów Erasmus i Erasmus+ wygłosiła cykle wykładów w Norwegii, Turcji (dwukrotnie) i w Hiszpanii. Ma w swoim dorobku także trzy publikacje o charakterze dydaktycznym.

Wyróżniająca jest również aktywność Habilitantki w obszarze działalności naukowej studentów. Prowadzi od 2015 roku autorską *Sekcję Ekonomicznych Zastosowań Matematyki* przy Kole Naukowym „*Liderzy Biznesu*”.

Dopełnieniem tego wizerunku jest fakt powołania Habilitantki na promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim w Instytucie Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Rzeszowskiego (2017).

Równie wyróżniająca jest aktywność Pani dr Barbary Fury na płaszczyźnie organizacyjnej. Brała aktywny udział w organizacji wielu konferencji naukowych Uniwersytetu Rzeszowskiego, w tym przy udziale wydziałów i instytutów uczelni zagranicznych (m.in. Politechnika Lwowska, Uniwersytet Preszowski, Uniwersytet Słowiański we Lwowie), oraz w organizacji konferencji międzynarodowych ASECU (2012, 2014). Oprócz współdziałania w organizowaniu konferencji naukowych, od 2012 Habilitantka jest członkiem Komisji ds. Badań Naukowych, Rozwoju Kadry i Współpracy z Zagranicą, obecnie – w Instytucie Ekonomii i Finansów UR (wcześniej – komisji wydziałowej).

W latach 2011–2016 Pani dr Barbara Fura odbyła staże naukowo-dydaktyczne lub *stricte* dydaktyczne w pięciu ośrodkach zagranicznych (Oslo University College w Norwegii, University of North Carolina in Charlotte w Stanach Zjednoczonych, University of Applied Sciences in Kouvola w Finlandii, Düzce University w Turcji, Universidad Politecnica de Valencia w Hiszpanii).

Habilitantka jest członkiem Rady Programowej w czasopiśmie wydawanym przez Instytut Ekonomii i Finansów UR oraz członkiem Rady Recenzentów „Administrative Sciences”, czasopisma wydawanego przez Multidisciplinary Digital Publishing Institute z siedzibą w Bazylei (Szwajcaria). Była recenzentem ponad czterdziestu artykułów i publikacji konferencyjnych, z czego dwadzieścia cztery to recenzje dla zagranicznych czasopism naukowych. W 2017 roku pełniła rolę eksperta NCN.

Pointując ocenę dydaktycznej i organizacyjnej aktywności Pani Doktor Barbary Fury, należy podkreślić zaangażowanie w działalność na rzecz uczelni macierzystej oraz studentów. Biorąc pod uwagę wszelkie przejawy aktywności zawodowej Habilitantki w ocenianych wymiarach, charakteryzuje je duża różnorodność, ale również determinacja i przedsiębiorczość w dążeniu do korzystania z możliwości, które przyczyniają się do wzbogacenia wiedzy i poznania środowiska naukowego.

5. Konkluzja

Po szczegółowym zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją i osiągnięciami naukowo–badawczymi Pani dr Barbary Fury stwierdzam, że ocena zarówno dorobku naukowego i aktywności naukowej oraz ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego są jednoznacznie pozytywne. Przedstawiona do recenzji monografia „*Wpływ inicjatyw środowiskowych na konkurencyjność przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce*” stanowiąca główne osiągnięcie naukowe, jak i pozostały dorobek badawczy Habilitantki, są wysoce zadowalające. Osiągnięcia naukowe Pani dr Barbary Fury po otrzymaniu stopnia doktora stanowią znaczący wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie: ekonomia i finanse, spełniają tym samym kryteria awansu naukowego, o które ubiega się Habilitantka.

Gdańsk, 2 września 2021 roku.